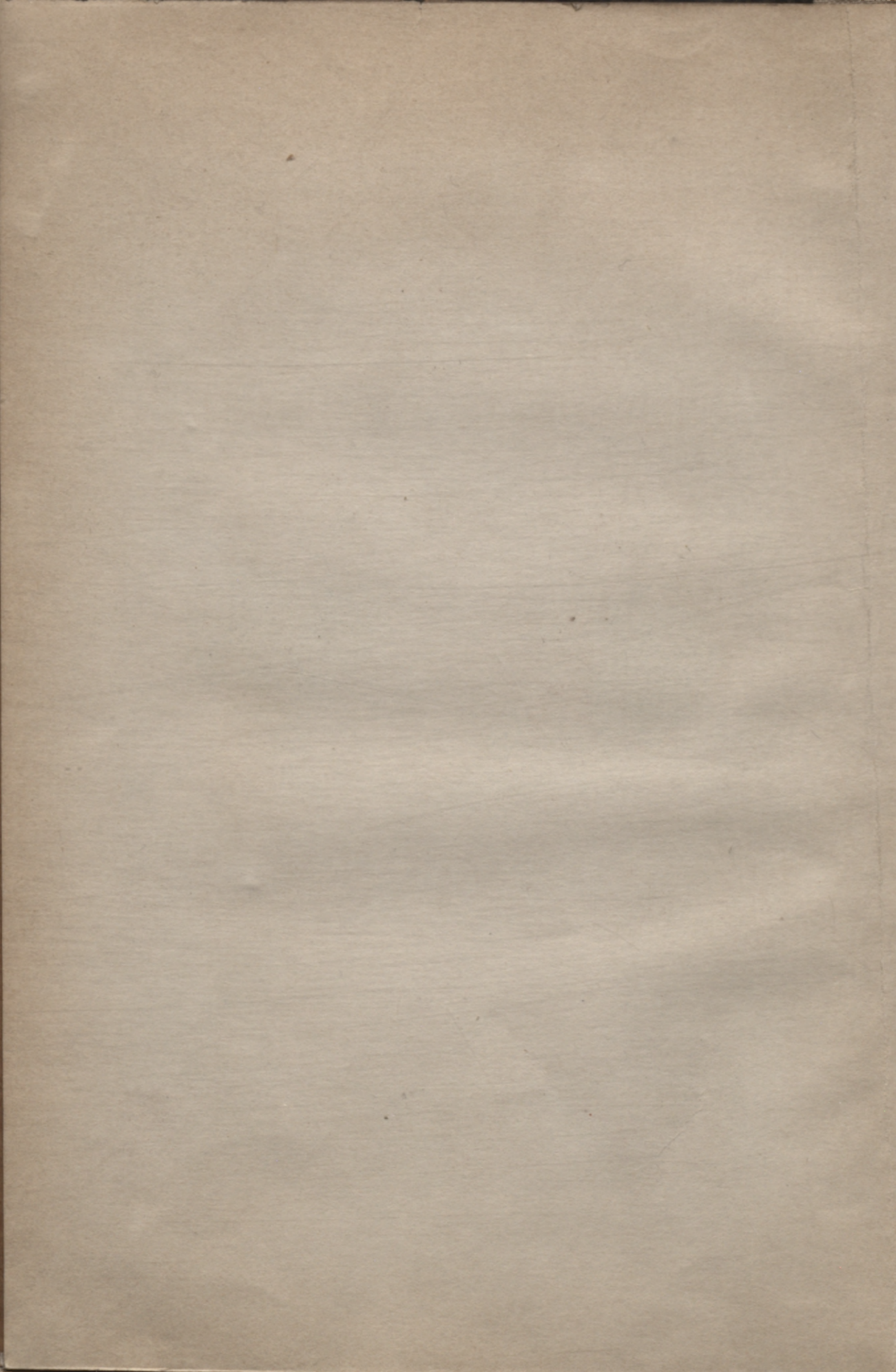

PLŪDONIS
IEŽA

KAZOCINŠ

VALTERA & RAPAS AKC. SAG. IZDEVUMS

L $\frac{A}{4683}$

EŽA KAŽOCIŅŠ

PLŪDOŅA PASAKA
ILLŪSTRĒJIS N. STRUNKE

RĪGĀ, 1927.

VALTERA UN RAPAS AKC. SAB. IZDEVUMS

2253

810-13

L. V. B.
In. 221604.

✓

0309061040

LA

6700

I.

Bērni, uzklausaties nu:
Stāstīšu jums pasaku!

Kad vēl kringēļlietiņš lija,
Vīrs ar sievu savu bija:
Abi divi veci jau,
Bērnu tik kā nav, tā nav.

Mežā, kur neviens vēl kāju
Nebij spēris, vīrs reiz māju
Redz. Pie mājas māmiņa
Zida dzijas šķetina.

Zelta ratiņš rūkdams skrien.
Vīrs tai padod labudien.

— Zinu, zinu, saka šī:
Jem šo lūku vāceli!
Glabā to! Tik nepaskaties
Tani, kamēr laiks tas aties!

Un pirms vārduņu bilst šis —
Pazūd māja, sieva, viss.

Domīgs lēnām vīrs iet mājās;
Viss kā murgs tam priekšā stājas;
Teiktos vārdus atminas,
Noliek vāceli aiz krāsns.

Trešā dienā — vakars jau —
Vai tur nebrēca kāds? Klau!
Vecie metas aizkrāsne —
Tiešām! bērns brēc vācelē.

Dīvaina bij Laimas balva:
Eža krūtis, eža galva.

Sieva gauž: — Ai, Dieva sods —
Laumas tas, ne Laimas dots!

— Ko nu, siev': ja nav nekāda,
Labi vēl, ka tiek pie tāda.

Doto dēlu vecīši
Nosauca par Ežuli.

Ežuls spēkos nebij stiprs,
Tomēr garā možs un ņiprs,

Dūšīgs tēvam līdzī braukt,
Taures maukt un putnus saukt;
Tikai negrib augt ne drusku, —
Kur tu liksi tādu susku?

Gadi nāk un gadi skrien.
Māte guļojas arvien:

— Būtu, dēls, tu dižāks bijis,
Būtu cūkas paganījis:
Stāvu lēc, un kvīkst, un kviec,
Kad nav ēdiens silē liets.
Tevi cūkas samīs barā.
Bet dēls atteic lepnā garā:

— Dodiet cūkas šurp tūlīt,
Rādīšu, kā noganīt!

II.

Lai ir jauki, kur ir jauki,
Mežā jauki vasarā:
Žube velk, dūja dūc,
Sēri zvana dzeguzīte.

Meža malas kadiķīši
Sēd kā rūķi pulciņā,
Meža mātes gaidīdami,
Kad nāks bārdas izsukāt.

Augstu gaisā debestiņi
Mirdz kā balti paladziņi,
Saules meitu skaloti,
Dieva dārzos baloti.

Būtu, dēls, tu dižāks bijis,
Būtu cūkas paganījis.

Meža malas kadiķiši
Sēd kā rūķi pulcīnā.

Koku lapās vējiņš žvīgo,
Ozolzīles šūpo, līgo.
Sūnas mīksti čaukst kā zīds,
Sūnās džīgā sienāzīts.

Ežulītis cūkas gana,
Siltā sūnā izlaidies,
Raugās putnu lidošanā:
Cik tā jauki aizlaisties!

Bultu viņš tad laiž no loka —
Ozolzīles zemē krīt;
Izbiedēta uzskrien kokā
Smukšķinājot vāverīt'.

Cūkas zīles ēd un rokas.
Te, kas tur: raug', krūmi lokās —
Lien no krūmiem kumeļš balts,
Kumeļā sēd jājējs stalts.

— Jāju dienu, jāju nakti,
Mežam malas meklēdams:
Tik daudz cūku, tik daudz cūku,
Gan nekur nav ieraugāms.

— Ar te kāds, kas cūkas gana?
Panāc, man ir runāšana!

— Ir gan, ir.

— Kur?

— Cērpā te.

— Nāci šurpu!

— Kālab nē.

Bultu viņš tad laiž no loka...

Ežuls ielien zilencērpā,
Kēniņš aizjāj zelta tērpā.

— Bultu pašam man ir gan'.
Dosi jauno meitu man?

— Tev lai savu meitu dodu?
Labāk pats tad ceļu rodu!

— Labi! atteic Ežulis:
Vēl jau zirgs nav piekūsis.

Ežuls ielien zīleņcērpā,
Kēniņš aizjāj zelta tērpā.

Krustām jā, šķērsām jā,
Bet kad vakars mežu klāj,

Atpakaļ pie ganu zēna
Atjāj gaitā rāmā, lēnā.

— Ganiņ, dēliņ, redz, kas man!
Raug, šo maku! Dzi, kā skan!
Visu došu tev, kas tajā, —
Izved mani tikai klajā!

— Labi, labi! Kālab nē:
Velti apkārt jādelē.
Es te zīnu katru taku.
Dodi meitu man, ne maku!

— Ko lai daru, iesāku?
Laukā izklūt nejaudu:
Nešķīsts pats ar savu skolu
Sien man'.

— Soli meitu?

— Solu.

Ežuls izlien stopu rokā.
Kēniņš viņā blenž kā jokā.

- Ar tu tas, kas cūkas gana?
- Ar tu, kam tā runāšana?
- Kā tik mazs var cūkas valdīt?
- Kā tik dižu mežs var maldīt?
- Mute ir — būt augumiņš!
- Augums ir, — kur padomiņš?

— Ar no meža izvest vari?
— Kālab nē. Var izvest arī:
Jauno meitu manim dosi,
Vairs pa brīkšļiem nekļaiņosi.

- To tik nē! to tik nē!
- Nē? Pats ceļu pameklē!

Ežuls ielien zileņcērpā,
Kēniņš aizjāj zelta tērpā.

Krustām jā, šķērsām jā,
Bet kad vakars mežu klāj,
Atjāj atkal atpakaļ,
Saukdams zēnu balsi skaļū:

- Ei, tu knauķi! panāc šu'!
- Klausies, ko tev sacīšu:

Laukā mani izvedīsi,
Vaŗa bultu nopelnīsi.

— Labi, labi. Jāj nu šu'
Pa šo stīrnu taciņu!
Mudīgi mums jāsteidz līstu,
Ka man cūkas neizklīstu!

III.

Plaukst dieniņas, vīst dieniņas,
Tā kā rozēs ezerā.
Paiet gadiņš, paiet otris,
Trešais gads jau pusceļā.

Nozūd daiļa vasariņa;
Mežā laižas rudens kluss.
Ežulīša cūku saime
Bagātīgi pieaugus'.

Lielas cūkas, mazas cūkas —
Kas var visas izskaitīt!
Urrinādams, ušinādams
Ežuls jem tās mājup dzīt.

Tēvam, mātei lieli prieki:
Cūku aizgalds bija tukšs, —
Nu kā pašam Cūku Tenim
Visās malu malās rukš.

Otru rītu Ežulītis
Lepni lepni uzcērtas:
Aptin tāsu kājautiņus,
Uzauj peļu pastalas;

Cūkas zīles ēd un rokas...

Nāk akmenis, šņāc akmenis —
Galī augšup: kīr! kīr! kīr!

Uzvelk spožas zelta drānas,
Viršū eža kažociņ';
Uzliek ašķu cepurīti,
Apjož skala zobentiņ';

Iejūdz divi melnus gaiļus
Baltu tāsu ratiņos,
Ūkšīnādams, smūkšīnādams
Laiž uz pili precniekos.

Ķēniņš godam pavēlēja
Savu znotu sagaidīt!
— Lingotāji, akmeņmeši,
Uz pils vaļņa tūdalīt!

Līdz ko rati tuvāk nāca,
Oļi sāca kritin krist.
Velti, velti, lingotāji —
Ežuli jums nenosist!

Nāk akmenis, šņāc akmenis —
Gaiļi augšup: ķir! ķir! ķir!
Un pa apakšu tas secen
Ratiem aizlingojis ir.

Pagalmāji, pilspriekšāi
Gaiļi aptur ratiņus.
Ķikrigāi! ķikrigāi!
Tek! tek! sajemt precniekus!

— Sveika, daiļā princesīte!
Vai tu mani gaidījusi?

6.12.269

FITMZE

Pūru pilnu locījusi?
Istabiņu pušķojusi?

Iznāk visi galma ļaudis,
Tādu ērmu skatīties.
Vecās māšas, vīzdegunes,
Jemas ļauni zoboties:

— Dižis, dižis tev vīriņis,
Kur tik dižu dabūjus':
Vai no paša čūsku pūra
Tādu zvēru izrāvus'?

— Kas par galvu! kas par seju!
Kas par cēlu augumiņ'.
Otra tāda nedabūsi
Par deviņi novadiņ'.

— Vīru! vīru! dod tai vīru!
Kaut eziša augumiņ'!
Lai varētu dižāties
Pret citām māsiņām!

— Ai māsiņa, ai māsiņa,
Kā ar tādu sadzīvos':
Tu gribēsi mutēs dot,
Viņš tev lūpas sabadīs.

— Ar, māsiņa, acis tavas
Bija miglu aizmiglotas?
Būt' man tādis, es iesviestu
Pie cūkām aizgaldā.

Princesīte, pastarīte,
Paņem vīru priekšautā.

Tā sacīja miļā Māra:
— Jem, melnīņa, nebīsties!

Tā sacīja mīlā Māra:
— Jem, meitiņa, nebīsties!
Būs rociņa mīla, maīga —
Eža kažoks nedursies.

Uzmauc zelta gredzentiņu
Ežuls sievai pirkstiņā;
Otru pašam uzmauc viņa
Kreisās kājas ķepiņā.

Gulēt iedams, kažociņu
Ežuls noliek kājgalī.
Līdz tas iemieg, sieva viņu
Iemet aši ugunī.

Zilu liesmu, sprakšēdamis
Sadeg eža kažociņš;
Sīvas sāpes, skaudras mokas
Cietin cieta Ežuliņš.

— Ai sieviņa, mīlsieviņa,
Kam tev bija tā darīt?
Pats no eža kažociņa
Vaļā tiktu pamazīt.

Cietin cieta, diltin dila, —
Bet kad jauns lec mēnestiņš,
Spirgts par staltu ķēniņdēlu
Lec no gultas Ežuliņš.

Tavu prieku, savu prieku,
Kas nu bija ķēniņam!
Znotu ceļ par valdinieku,
Atdod visu valsti tam.

Jaunais ķēniņš iejūgt lika
Divi mellus rumakus
Un uz pili pārved stalti
Savus sirmos vecākus.

Nu tik bija kāzu svētki —
Dzīras, dziesmas, dancošan':
Dūkas dūca, kokles smēja,
Stabulītes gaviļēj'.

* * *

*

Ari es tur ielūgts biju;
Papīrsvārkus pataisīju;

Stikla kurpes uzvilkos;
Sniegcepuri uzlikos.

Priekšā lieli klintsakmeņi,
Saplīst mani zābaciņi;

Lietutiņš tad iesāk līt,
Izjūk svārki tūdalīt;

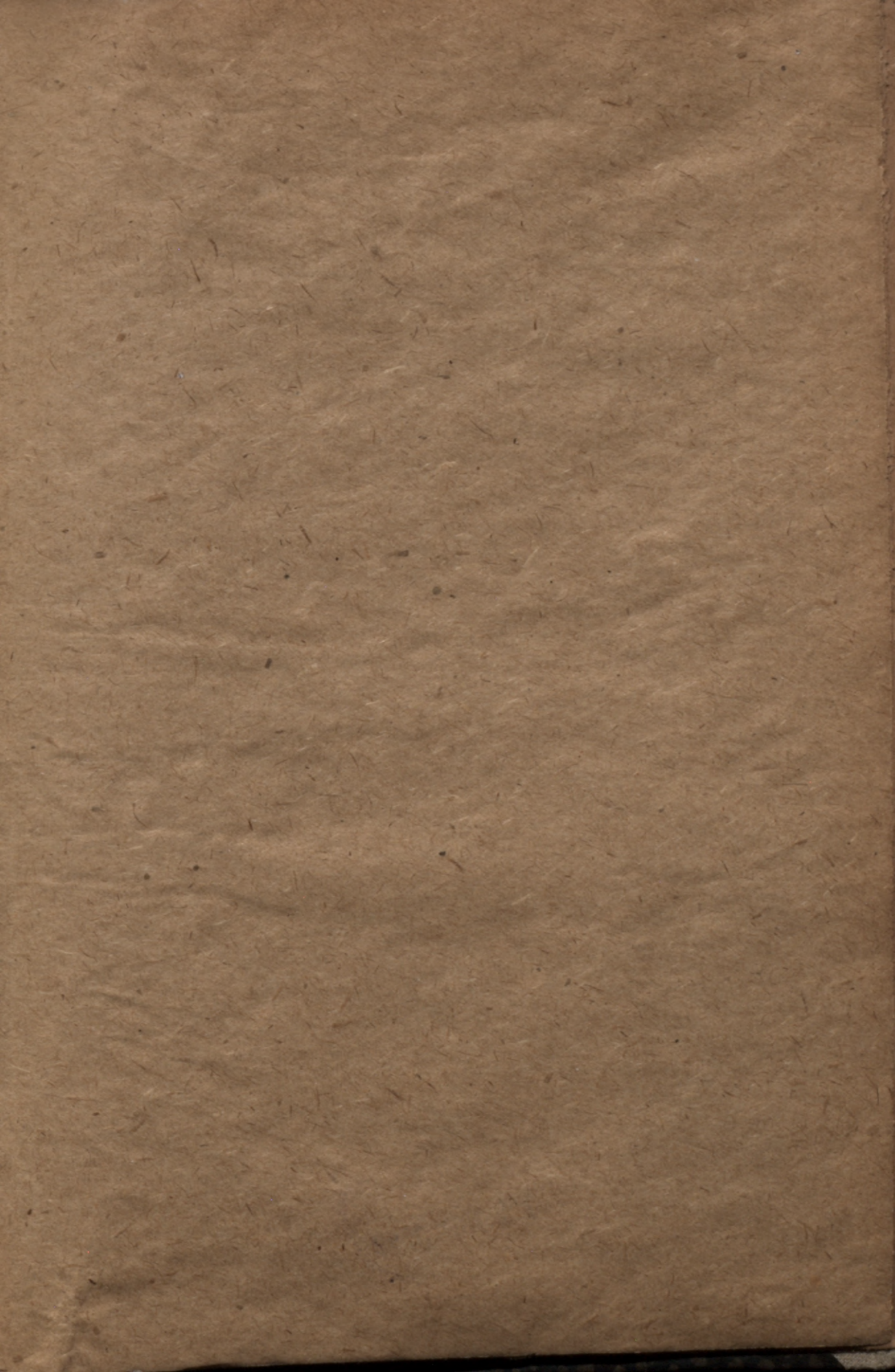
Pēc tam saule dikti dega,
Kusin izkūst galvas sega;

Beidzot putens trako, griež
Un pa gaisu šurp man' sviež.

Kā gan nenosalu salā? —
Un nu pasaka ir galā!

27108

L7108

12 NOV 1927

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309061040